

Studiu asupra formării permanente inter-congregaționale și congregaționale în comunitățile de viață consacrată din România

Rezumat:

Acest studiu prezintă rezultatele evaluării formării inter-congregaționale din ultimii 20 de ani și dorește să fie un instrument de folos în planificarea viitoarelor cursuri de formare permanentă. Evaluarea cursurilor conține identificarea punctelor apreciate și mai puțin apreciate, precum și a necesităților, așteptărilor din domeniul temelor, metodelor, obiectivelor, profesorilor.

A doua parte a studiului dorește să provoace la o reflecție asupra propriilor percepții despre viața consacrată care este în continuă dezvoltare – în trecut, prezent și viitor. Vârsta medie a surorilor participante în acest sondaj este de 36 de ani (vârste cuprinse între 22 și 65 de ani, deviația standard 7,38).

Cuvinte cheie: *viața consacrată, formare permanentă, formare inter-congregațională, eficiența formării*

Autori:

Sr. Ildikó Homa, SSS
psiholog clinician
Societatea Civilă Profesională
de Psihologie Lazar & Homa
E-mail: ildiko.homa@gmail.com

Federația „Conferința Română a Superioarelor Majore” COMISIA DE FORMARE

Sr. Monica Cojan, CJ, *E-mail: monicacojancj@hotmail.com*
Sr. Pirooska Darvas, SA, *E-mail: darvas.pirooska@yahoo.com*
Sr. Ecaterina Tatov, SJA, *E-mail: katytatov@yahoo.com*

Formarea inter-congregațională este formulată de către adunările generale C.R.S.M. ca fiind o prioritate de mulți ani. De asemenea formarea permanentă este (sau cel puțin așa ar trebui să fie) o prioritate și în cadrul fiecărei comunități de viață consacrată. Toate documentele Bisericii de la Conciliul Vatican încoace accentuează importanța formării.

Sfântul Părinte Papa Benedict al XVI-lea în discursul său adresat membrilor Conferinței Episcopale Române cu ocazia vizitei ad limina de la începutul anului 2010 subliniază importanța grijei acordate formării membrilor, în special în cadrul vieții consacrate feminine.¹

Deși se întâmplă să auzim în propriile noastre comunități: „mi-am terminat formarea” sau „eu nu mai am nevoie de formare”, formarea este un proces fără sfârșit, ține până la moarte. „Așadar, va fi important ca fiecare persoană consacrată să fie formată la libertatea de a învăța pentru toată viața, la orice vârstă și perioadă, în orice ambient și context uman, de la orice persoană și din orice cultură, pentru a se lăsa instruită de orice fragment de adevăr și de frumusețe pe care îl găsește în jurul său. Mai ales, va trebui să învețe să se lase formată de viața de fiecare zi, de propria comunitate și de frații și surorile sale, de lucrurile de fiecare zi, obișnuite și extraordinare, de rugăciune ca și de truda apostolică, în bucurie și în suferință, până în clipa morții.”²

Congregația Catholică pentru Educație într-un document apărut în 1970 identifică cauzele crizei grave a vieții monahale în două puncte: persoana consacrată - din lipsa formării umane și intelectuale adecvate și din lipsa autocunoașterii - numai știe cine este și cine ar trebui să fie.³ Tocmai din acest motiv multe documente date de Vatican accentuează importanța formării întregii persoane. Criteriile formării la viața religioasă sunt formulate în documentul *Vita Consecrata* la punctul 65: „Toată persoana trebuie formată, ținând cont de toate aspectele individualității sale, de comportamentul și motivațiile ei.”⁴

Studiul prezent s-a realizat pe baza unui sondaj efectuat în cadrul persoanelor consacrate feminine din România și a avut ca scop:

1. evaluarea formării oferite de C.R.S.M. în ultimii 20 de ani,
2. evaluarea necesităților privind formarea surorilor,
3. analiza percepției proprii asupra prezentului, trecutului și viitorului vieții consacrate în România.

Sondajul s-a făcut pe baza unui chestionar elaborat de Comisia de Formare a C.R.S.M. și verificat de Președinta CRSM. Chestionarele au fost trimise în toate comunitățile membre ale CRSM. Din chestionarele distribuite via e-mail au fost completate numai 4. Restul chestionarelor au fost completate de surori participante la cursurile de formare din acest an (dintre acestea au completat 100). În total au fost prelucrate 104 chestionare cu ajutorul programului de statistică SPSS.⁵

I. MOTIVELE PARTICIPĂRII LA CURSURI DE FORMARE. Primele două întrebări s-au referit la posibilele motive pentru participarea sau neparticiparea surorilor la cursurile de formare. În tabelele de mai jos sunt prezentate frecvențele și procentele găsite pentru motivele enumerate în chestionar.

	De ce anume este important pentru mine să particip la CURSURI DE FORMARE? – FRECVENȚE (nr. respondenți)					
Scorul	Acumulez informații teoretice	Mă încarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitatea de a împărtăși cu surori din alta comunitate	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația
1	14	51	15	28	15	38
2	18	25	6	19	5	26
3	9	14	9	24	11	20
4	12	6	17	17	20	8

¹ Citatul de pe site-ul <http://documente.catholica.ro/discursul-papei-la-primirea-membrilor-cer-2010/>: „Dumnezeu nu încetează să cheme bărbați și femei în serviciul său: trebuie să-i fim recunoscători de aceasta, intensificând rugăciunea pentru ca să continue să trimită lucrători în secerișul său (Cf Mt 9,37). Este îndatorirea principală a Episcopilor să promoveze pastorala vocațiilor și formarea umană, spirituală și intelectuală, a candidaților la Preoție în Seminarii și în alte Institute de formare (Cf Optatam Totius, 2.4), garantându-le posibilitatea de a-și însuși o profundă spiritualitate și o pregătire riguroasă, filozofico-teologică și pastorală, și prin alegerea atentă a educatorilor și profesorilor. O grijă similară trebuie să se aibă în formarea membrilor Institutelor de viață consacrată, în special ale celor feminine.”

² Documentul *A porni din nou de la Cristos 15*.

³ PIGNA A., *Vita consecrata*, 1990, 114.

⁴ Exortatia apostolică *Vita Consecrata* 65.

⁵ Prelucrarea statistică a fost efectuată de **Cristina Rat, Phd**, Lector universitar la Facultatea de Sociologie, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca, E-mail: crat@socasis.ubbcluj.ro

5	16	2	25	8	21	5
6	27	1	21	2	23	1
7	0	2	1	1	1	1
Nr. răspunsuri valide	96	101	94	99	96	99
<i>Non-răspuns</i>	8	3	10	5	8	5
Total respondenți	104	104	104	104	104	104

De ce anume este important pentru mine să particip la CURSURI DE FORMARE? – PROCENTE (%)						
Scorul	Acumulez informații teoretice	Mă încarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitatea de a împărtăși cu surori din alta comunitate	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația
1	13.5	49.0	14.4	26.9	14.4	36.5
2	17.3	24.0	5.8	18.3	4.8	25.0
3	8.7	13.5	8.7	23.1	10.6	19.2
4	11.5	5.8	16.3	16.3	19.2	7.7
5	15.4	1.9	24.0	7.7	20.2	4.8
6	26.0	1.0	20.2	1.9	22.1	1.0
7	0.0	1.9	1.0	1.0	1.0	1.0
Nr. răspunsuri valide	92.3	97.1	90.4	95.2	92.3	95.2
<i>Non-răspuns</i>	7.7	2.9	9.6	4.8	7.7	4.8
Total respondenți	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Din tabelele de mai sus putem vedea că **prima opțiune pentru participare este „reîncărcarea spirituală”, a doua „posibilitatea de a aprofunda vocația”**. „Acumularea de informații teoretice” se află pe ultimul loc, la aproape același nivel de preferință cu „cunoașterea persoanelor noi” și „împărtășirea cu surori din alte comunități”.

Deoarece într-o ierarhizare mai mare (în cazul nostru de 7) nu este o diferență atât de mare între primul sau al doilea loc sau între ultimele două poziții putem obține rezultate mai relevante dacă le considerăm împreună. În tabelul de mai jos putem vedea procentele și scorul mediu obținute pentru diferitele motive în acest caz.

De ce anume este important pentru mine să particip la CURSURI DE FORMARE?						
	Acumulez informații teoretice	Mă încarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitatea de a împărtăși cu surori din altă comunitate	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația
% celor care au ales ca 1 sau 2 (foarte important)	30.8	73.1	20.2	45.2	19.2	61.5
% celor care au ales ca 6 sau 7 (puțin important)	26.0	2.9	21.2	2.9	23.1	1.9
Scorul mediu	3.8	2.0	4.0	2.7	4.0	2.2

Motivația cea mai importantă pentru a participa la cursurile de formare este deci „reîncărcarea spirituală” și „aprofundarea vocației proprii”. Motivația „**a împărtăși cu surori din alte comunități**”, cu un nivel mai scăzut față de primele două, dare **are un nivel de preferință ridicat**. Putem vedea și din scorurile medii.

Chestionarele au fost completate în mod anonim, s-a cerut numai anul intrării și vârsta respondentelor. Pe baza anului intrării am observat anumite diferențe. În privința motivațiilor există o ușoară diferență statistică în ierarhizarea motivelor la diferitele categorii de surori.

Diferențe privind motivele pentru care consideră importantă participarea la cursuri de formare în funcție de PERIOADA INTRĂRII ÎN CONGREGAȚIE							
Perioada intrării în congregație		Acumulez informații teoretice	Mă reîncarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitate de a împărtăși cu surori din alte congregații	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația
Înainte de 1990	Scor mediu	4.4	2.2	4.3	3.1	4.6	2.7
	<i>Nr. cazuri</i>	14	15	14	14	13	14
Între 1990-95	Scor mediu	3.3	1.8	3.5	2.5	3.8	1.8
	<i>Nr. cazuri</i>	37	38	38	38	37	38
După 1995	Scor mediu	4.1	1.8	4.5	2.6	4.1	2.4
	<i>Nr. cazuri</i>	43	46	40	45	45	45
Total respondenți	Scor mediu	3.8	1.9	4.1	2.6	4.1	2.2
	<i>Nr. cazuri</i>	94	99	92	97	95	97
Test semnificație							
	F-test	2.493	0.577	3.398	1.298	0.972	3.951
	Sig.	0.088	0.563	0.022	0.277	0.381	0.022

Diferențe statistic semnificative în ceea ce privește importanța relativă acordată diferitelor motive de a participa la cursuri de formare s-au înregistrat doar în cazul a două motive: **„posibilitatea de a fi în comunitate” - mai importantă pentru cele care au intrat în comunitate în perioada 1990-95 decât pentru celelalte - și „posibilitatea de a îmi aprofunda vocația” - din nou, mai importantă pentru cele care au intrat în comunitate în perioada 1990-95.** Totuși, aceste diferențe sunt relativ mici: indică doar o treaptă în ierarhizarea motivelor.

Obținem aceleași statistici, dacă împărțim în 4 grupe conform perioadelor de intrare în mănăstire. Nu se observă diferențe față de ceea ce am obținut înainte. Diferențele dintre cele care au intrat în perioada 1995-2000 și cele care au intrat după 2000 sunt reduse. În schimb, categoria celor care au intrat în perioada 1990-95 este puțin diferită de celelalte. Diferențele dintre cele care au intrat în perioada 1995-2000 și cele care au intrat după 2000 sunt reduse. În schimb, **categoria celor care au intrat în perioada 1990-95 este puțin diferită de celelalte.**

Diferențe privind motivele pentru care consideră importantă participarea la cursuri de formare în funcție de PERIOADA INTRĂRII ÎN CONGREGAȚIE							
Perioada intrării în congregație		Acumulez informații teoretice	Mă reîncarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitate de a împărtăși cu surori din alte congregații	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația
Înainte de 1990	Scor mediu	4.4	2.2	4.3	3.1	4.6	2.7
	<i>Nr. cazuri</i>	14	15	14	14	13	14
Între 1990-95	Scor mediu	3.3	1.8	3.5	2.5	3.8	1.8
	<i>Nr. cazuri</i>	37	38	38	38	37	38
Între 1995-2000	Scor mediu	4.0	1.7	4.5	2.8	4.2	2.4
	<i>Nr. cazuri</i>	27	29	24	28	28	28
După 2000	Scor mediu	4.3	2.1	4.5	2.1	3.9	2.5
	<i>Nr. cazuri</i>	16	17	16	17	17	17
Total respondenți	Scor mediu	3.8	1.9	4.1	2.6	4.1	2.2
	<i>Nr. cazuri</i>	94	99	92	97	95	97
Test semnificație							
	F-test	1.745	0.824	2.630	1.843	0.708	2.673
	Sig.	0.163	0.484	0.055	0.145	0.550	0.052

Nici una dintre diferențe nu este statistic semnificativă, totuși, se poate observa că la „posibilitatea de a fi în comunitate” și „posibilitatea de a-mi aprofunda vocația” nivelul de semnificație se apropie de pragul de 0.050.

Deși trebuie avut în vedere că vârsta respondentelor corelează cu perioada intrării lor în congregație s-ar putea să descoperim diferențe semnificative și între diferitele categorii de vârste. Am lucrat cu trei categorii de vârstă: cele sub 30 de ani, cele cu vârsta între 30 și 50 de ani și cele de peste 50 de ani. Deoarece din ultima categorie am avut doar trei respondente, practic am putut compara răspunsurile surorilor tinere – sub 30 de ani, cu răspunsurile celor care împliniseră deja 30 de ani:

		Categorია de vârstă			Total
		Sub 30 de ani	Între 30 și 50 de ani	Peste 50 de ani	
Perioada intrării în mănăstire	Înainte de 1990	0	12	3	15
	Între 1990-95	1	38	0	39
	Între 1996-2000	9	19	0	28
	După 2000	13	5	0	18
Total		23	74	3	100

Nu am găsit diferențe semnificative din punct de vedere statistic între diferitele grupe de vârstă privind motivele de a participa la cursuri de formare.

Diferențe privind motivele participării la cursuri de formare în funcție de CATEGORIA DE VÂRSTĂ:							
Categoria de vârstă	Acumulez informații teoretice	Mă reîncarc spiritual	Posibilitate de a fi în comunitate	Posibilitate de a împărtăși cu surori din alte congregații	Cunosc persoane noi	Posibilitate de a îmi aprofunda vocația	Acumulez informații teoretice
Sub 30 de ani	Medie	3.47	1.73	4.28	2.48	4.14	2.18
	Nr. răsp.	19	22	18	21	21	22
Între 30 și 50 de ani	Medie	3.89	1.88	4.04	2.62	4.00	2.13
	Nr. răsp.	71	73	70	72	70	71
Peste 50 de ani	Medie	4.33	3.67	2.67	3.00	5.00	4.33
	Nr. răsp.	3	3	3	3	3	3
Total	Medie	3.82	1.90	4.04	2.60	4.06	2.21
	Nr. răsp.	93	98	91	96	94	96

În privința motivelor care duc la lipsa de participare a surorilor la cursurile de formare am descoperit că **pe primul loc se află situația în care deja se participă în propria comunitate sau congregația oferă posibilități de formare.** De asemenea un motiv important este lipsa de timp.

De ce anume nu particip sau de ce nu aș participa la CURSURI DE FORMARE? – FRECVENȚE (nr. respondenți)						
Scorul	Particip la cursuri de formare în propria mea congregație	Am participat, dar cursul nu a fost de calitate	Congregația mea nu încurajează participarea la cursuri	Congregația mea se consideră responsabilă pentru formare	Nu mă interesează temele propuse	Nu am timp
1	35	4	6	14	3.0	16.0
2	12	3.0	8	21	7.0	7.0
3	9	13.0	7	7	8.0	10.0
4	5	8.0	10	6	7.0	8.0
5	5	7.0	8	6	12.0	7.0
6	3	14.0	10	3	9.0	13.0
7	3	10.0	11	3	11.0	4.0
Nr. răspunsuri	72	59.0	60	60	57.0	65.0

valide						
<i>Non-răspuns</i>	32	45.0	44	44	47.0	39.0
Total respondenti	104	104.0	104	104	104.0	104.0

De ce anume nu particip sau de ce nu aş participa la CURSURI DE FORMARE? – PROCENTE (%)						
Scorul	Particip la cursuri de formare în propria mea congregație	Am participat, dar cursul nu a fost de calitate	Congregația mea nu încurajează participarea la cursuri	Congregația mea se consideră responsabilă pentru formare	Nu mă interesează temele propuse	Nu am timp
1	33.7	3.8	5.8	13.5	2.9	15.4
2	11.5	2.9	7.7	20.2	6.7	6.7
3	8.7	12.5	6.7	6.7	7.7	9.6
4	4.8	7.7	9.6	5.8	6.7	7.7
5	4.8	6.7	7.7	5.8	11.5	6.7
6	2.9	13.5	9.6	2.9	8.7	12.5
7	2.9	9.6	10.6	2.9	10.6	3.8
Nr. răspunsuri valide	69.2	56.7	57.7	57.7	54.8	62.5
<i>Non-răspuns</i>	30.8	43.3	42.3	42.3	45.2	37.5
Total respondenți	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

De ce anume nu particip sau de ce nu aş participa la CURSURI DE FORMARE						
Scorul	Particip la cursuri de formare în propria mea congregație	Am participat, dar cursul nu a fost de calitate	Congregația mea nu încurajează participarea la cursuri	Congregația mea se consideră responsabilă pentru formare	Nu mă interesează temele propuse	Nu am timp
% celor care au ales ca 1 sau 2 (foarte important)	45.2	6.7	13.5	33.7	9.6	22.1
% celor care au ales ca 6 sau 7 (puțin important)	5.8	23.1	20.2	5.8	19.2	16.3
Scorul mediu	2.4	4.6	4.3	2.8	4.6	3.6

În cazul motivelor care duc la neparticipare nu s-au găsit diferențe între cele 4 grupe de surori: cele care au intrat înainte de 1990, cele care au intrat în perioada 1990-1995, 1995-2000 și după anul 2000.

Diferențe privind motivele pentru care nu au participat sau nu ar participa la cursuri de formare în funcție de PERIOADA INTRĂRII ÎN CONGREGAȚIE							
Perioada intrării în congregație		Particip la cursuri de formare în propria mea congregație	Am participat, dar cursul nu a fost de calitate	Congregația mea nu încurajează participarea la cursuri	Congregația mea se consideră responsabilă pentru formare	Nu mă interesează temele propuse	Nu am timp
Înainte de 1990	Scor mediu	2.1	4.3	5.0	2.5	5.4	3.2
	<i>Nr. cazuri</i>	7	6	6	6	5	9
Între 1990-95	Scor mediu	2.5	4.5	4.0	3.0	4.4	3.9
	<i>Nr. cazuri</i>	37	24	24	24	23	23
Între 1995-2000	Scor mediu	2.4	4.5	4.5	2.5	4.5	3.1

	Nr. cazuri	20	17	18	16	17	20
După 2000	Scor mediu	1.9	4.8	4.5	2.9	4.2	3.8
	Nr. cazuri	12	10	10	12	10	11
Total respondenți	Scor mediu	2.3	4.6	4.3	2.8	4.5	3.5
	Nr. cazuri	70	57	58	58	55	63

Nici una dintre diferențele obținute (în funcție de perioada intrării în congregație) nu este semnificativă statistic.

Surorile **din categoria de vârstă mai tânără au considerat în măsură mai mică** - deși din punct de vedere diferența nu este statistic semnificativă - **că sunt descurajate de congregație să participe la cursuri, decât cele de peste 30 de ani**. Valoarea mediană a scorului diferă de asemenea: 5.50 în cazul categoriei mai tinere și 4 în cazul celor peste 30 de ani (deci diferența nu se datorează unei eventuale distorsiuni introduse prin calcularea mediei). Celelalte diferențe nu sunt semnificative.

Diferențe privind motivele <i>neparticipării</i> la cursuri de formare în funcție de CATEGORIA DE VÂRSTĂ:							
Categoria de varsta		Particip la cursuri de formare în propria mea congregație	Am participat, dar cursul nu a fost de calitate	Congregația mea nu încurajează participarea la cursuri	Congregația mea se considera responsabilă pentru formare	Nu mă interesează temele propuse	Nu am timp
Sub 30 de ani	Medie	1.93	5.36	5.08	2.77	4.36	3.71
	Nr. răsp.	14	11	12	13	11	14
Între 30 și 50 de ani	Medie	2.39	4.45	4.07	2.80	4.60	3.42
	Nr. răsp.	54	44	44	44	43	48
Peste 50 de ani	Medie	3.00	1.00	4.00			
	Nr. răsp.	1	1	1			
Total	Medie	2.30	4.57	4.28	2.79	4.56	3.48
	Nr. răsp.	69	56	57	57	54	62

II. EVALUAREA CURSURILOR DE FORMARE. Alte trei întrebări din chestionare au vizat identificarea punctelor apreciate și mai puțin apreciate de către surori, precum și rezultatele, schimbările percepute în urma formării. Conform răspunsurilor soriilor **cel mai apreciat aspect este "tema abordată", urmat de "aprofundarea personală"**.

Scorul	Ce anume am apreciat la CURSURI DE FORMARE la care am participat până acum? FRECVENȚE (nr. respondenți)					
	Tema abordată	Aprofundarea personală	Rugăciunea comunitară	Comunitatea inter-congregațională	Atmosfera	Personalitate a profesorului
1	66	20	13	28	14	15
2	14	23	10	11	13	19
3	7	23	10	16	15	10
4	5	15	18	13	20	11
5	4	7	21	15	16	18
6	3	7	17	11	18	20
7	0	0	3	0	0	1

Nr. Răspunsuri valide	99	95	92	94	96	94
Non-răspuns	5	9	12	10	8	10
Total respondenți	104	104	104	104	104	104

Ce anume am apreciat la CURSURI DE FORMARE la care am participat până acum? PROCENTE (%)						
Scorul	Tema abordată	Aprofundarea personală	Rugăciunea comunitară	Comunitatea inter-congregațională	Atmosfera	Personalitate a profesorului
1	63.5	19.2	12.5	26.9	13.5	14.4
2	13.5	22.1	9.6	10.6	12.5	18.3
3	6.7	22.1	9.6	15.4	14.4	9.6
4	4.8	14.4	17.3	12.5	19.2	10.6
5	3.8	6.7	20.2	14.4	15.4	17.3
6	2.9	6.7	16.3	10.6	17.3	19.2
7	0.0	0.0	2.9	0.0	0.0	1.0
Nr. Răspunsuri valide	95.2	91.3	88.5	90.4	92.3	90.4
Non-răspuns	4.8	8.7	11.5	9.6	7.7	9.6
Total respondenți	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100

Ce anume am apreciat la CURSURI DE FORMARE la care am participat până acum?						
Scorul	Tema abordată	Aprofundare a personală	Rugăciunea comunitară	Comunitatea inter-congregațională	Atmosfera	Personalitate a profesorului
% celor care au ales ca 1 sau 2 (foarte important)	76.9	41.3	22.1	37.5	26.0	32.7
% celor care au ales ca 6 sau 7 (puțin important)	2.9	6.7	19.2	10.6	17.3	20.2
Scorul mediu	1.7	2.9	3.9	3.1	3.7	3.7

Analizând diferențele dintre cele 4 grupe de surori s-a constatat că există diferențe, deși slabe dar semnificative în ceea ce privește importanța relativă acordată diferitelor aspecte ale cursurilor de formare (la care respondenții au participat) s-au înregistrat doar în cazul a două aspecte: „**aprofundarea personală**” (mai importantă pentru cele care au intrat în comunitate în perioada 1990-95 decât pentru cele care au intrat în congregație ulterior) și „**atmosfera**” (mai importantă pentru cele care au intrat în comunitate în perioada 1990-95). Totuși, aceste diferențe sunt, din nou, relativ mici: indică doar o treaptă în ierarhizarea motivelor.

Diferențe privind aprecierea cursurilor la care au participat în funcție de PERIOADA INTRĂRII ÎN CONGREGAȚIE							
Perioada intrării în congregație		Tema abordată	Aprofundarea personală	Rugăciunea comunitară	Comunitatea inter-congregațională	Atmosfera	Personalitatea profesorului
Înainte de 1990	Scor mediu	2.3	2.5	4.4	3.5	4.1	4.4
	Nr. cazuri	15	14	14	14	14	13
Între 1990-95	Scor mediu	1.6	2.3	3.6	2.8	3.0	3.3
	Nr. cazuri	36	36	32	35	36	35
Între 1996-	Scor	1.8	3.3	3.8	3.0	4.2	3.5

2000	mediu						
	Nr. cazuri	28	26	27	26	27	26
După 2000	Scor mediu	1.5	3.5	4.5	3.5	3.9	3.8
	Nr. cazuri	18	17	17	17	17	18
Total respondenți	Scor mediu	1.8	2.8	4.0	3.1	3.7	3.6
	Nr. cazuri	97	93	90	92	94	92
Test semnificație							
	F-test	1.100	4.585	1.275	0.780	3.311	1.604
	Sig.	0.353	0.005	0.288	0.508	0.024	0.369

Analizând diferența dintre grupele de vârstă putem vedea că există o diferență statistic semnificativă doar pentru importanța relativă acordată **aprofundării personale, care este mai importantă pentru cele de vârstă 30-50 de ani, decât pentru cele sub 30 de ani.** $F=4.348$, $Sig.=0.016$.

Diferențe privind importanța relativă acordată diferitelor aspecte ale cursuri de formare în funcție de CATEGORIA DE VÂRSTĂ:							
Categoria de varsta		Tema abordată	Aprofundare a personală	Rugăciunea comunitară	Comunitatea inter-congregațională	Atmosfera	Personalitatea profesorului
Sub 30 de ani	Medie	1.50	3.60	4.10	3.70	3.90	3.57
	Nr. răsp.	22	20	21	20	21	21
Între 30 si 50 de ani	Medie	1.72	2.57	3.92	2.93	3.59	3.61
	Nr. răsp.	71	69	65	68	69	67
Peste 50 de ani	Medie	4.00	2.67	4.00	3.67	3.33	5.00
	Nr. răsp.	3	3	3	3	3	3
Total	Medie	1.74	2.79	3.97	3.12	3.66	3.65
	Nr. răsp.	96	92	89	91	93	91

Cu privire la domeniile de formare preferate în viitor cele mai preferate au fost: **“Persoanele consacrate și societatea”, “Spiritualitatea” și “Teologia vieții consacrate”.**

Scorul	Care sunt domeniile de formare care v-ar interesa în viitor? FRECVENȚE (nr. respondenți)					
	Spiritualitate	Teologie	Teologia vieții consacrate	Biserica, ecleziologie	Persoanele consacrate și societatea	Formare profesională
1	35	11	37	8	40	12
2	26	9	25	8	26	7
3	22	16	20	11	14	5
4	7	21	9	22	15	8
5	10	24	4	35	4	9
6	1	13	4	10	0	51
7	0	3	0	1	0	5
Nr. Răspunsuri valide	101	97	99	95	99	97
Non-răspuns	3	7	5	9	5	7
Total respondenți	104	104	104	104	104	104

Care sunt domeniile de formare care v-ar interesa în viitor? PROCENTE (%)						
Scorul	Spiritualitate	Teologie	Teologia vieții consacrate	Biserica, ecleziologie	Persoanele consacrate și societatea	Formare profesională
1	33.7	10.6	35.6	7.7	38.5	11.5
2	25.0	8.7	24.0	7.7	25.0	6.7
3	21.2	15.4	19.2	10.6	13.5	4.8
4	6.7	20.2	8.7	21.2	14.4	7.7
5	9.6	23.1	3.8	33.7	3.8	8.7
6	1.0	12.5	3.8	9.6	0.0	49.0
7	0.0	2.9	0.0	1.0	0.0	4.8
Nr. Răspunsuri valide	97.1	93.3	95.2	91.3	95.2	93.3
<i>Non-răspuns</i>	2.9	6.7	4.8	8.7	4.8	6.7
Total respondenți	100.0	100	100.0	100.0	100.0	100.0

Care sunt domeniile de formare care v-ar interesa în viitor?						
	Spiritualitate	Teologie	Teologia vieții consacrate	Biserica, ecleziologie	Persoanele consacrate și societatea	Formare profesională
% care au ales ca 1 sau 2 (foarte important)	58.7	19.2	59.6	15.4	63.5	18.3
% care au ales ca 6 sau 7 (puțin important)	1.0	15.4	3.8	10.6	0.0	53.8
Scorul mediu	2.3	3.9	2.3	4.1	2.2	4.7

Diferență statistic semnificativă în ceea ce privește domeniile de interes pentru viitoarele cursuri de formare există doar în cazul interesului față de „**biserică, ecleziologie**”, **domeniu mai puțin important pentru cele care au intrat în comunitate după 1995**. Din nou, aceste diferențe sunt relativ mici: indică doar o treaptă în ierarhizarea domeniilor de interes.

Diferențe privind domeniile de interes pentru viitor în funcție de PERIOADA INTRĂRII ÎN CONGREGAȚIE							
Perioada intrării în congregație		Spiritualitate	Teologie	Teologia vieții consacrate	Biserica, ecleziologie	Persoanele consacrate și societatea	Formare profesională
Înainte de 1990	Scor mediu	3.1	4.7	3.0	3.7	2.1	4.7
	<i>Nr. cazuri</i>	15	15	15	15	15	15
Între 1990-95	Scor mediu	2.1	3.6	2.1	3.6	2.0	4.3
	<i>Nr. cazuri</i>	38	37	38	37	38	37
Între 1995-2000	Scor mediu	2.2	3.8	2.4	4.7	2.3	4.8
	<i>Nr. cazuri</i>	28	25	27	24	26	26
După 2000	Scor mediu	2.4	3.9	1.8	4.4	2.2	5.5
	<i>Nr. cazuri</i>	17	17	16	16	17	16
Total respondenți	<i>Scor mediu</i>						
		2.3	3.9	2.3	4.1	2.1	4.7
	<i>Nr. cazuri</i>	98	94	96	92	96	94

Test semnificație							
	F-test	2.360	1.792	2.244	3.391	0.279	1.519
	Sig.	0.076	0.154	0.088	0.021	0.841	0.215

Analiza domeniilor de interes în diferitele grupe de vârstă indică diferențe semnificative statistic doar în cazul preferinței **pentru formarea profesională, unde interesul celor cu vârsta între 30-50 de ani este mai mare decât a celor mai tinere**. $F=5.147$, $Sig.=0.008$.

Diferențe privind domeniile de interes pentru viitor în funcție de CATEGORIA DE VÂRSTĂ:							
Categoria de vârstă		Spiritualitate	Teologie	Teologia vieții consacrate	Biserica, ecleziologie	Persoanele consacrate și societatea	Formare profesională
Sub 30 de ani	Medie	2.45	3.52	1.90	4.58	2.29	5.80
	Nr. răsp.	22	21	21	19	21	20
Între 30 și 50 de ani	Medie	2.24	3.93	2.37	3.91	2.15	4.36
	Nr. răsp.	72	69	71	69	71	70
Peste 50 de ani	Medie	4.33	5.00	3.00	3.67	1.33	5.67
	Nr. răsp.	3	3	3	3	3	3
Total	Medie	2.35	3.87	2.28	4.04	2.16	4.71
	Nr. răsp.	97	93	95	91	95	93

Pe lângă domeniile de formare enumerate în chestionare respondenții au avut posibilitatea de a completa și cu alte domenii considerate importante pentru ei. Cei mai mulți au notat ca al 7-lea domeniu: **"formarea umană"**. Din cele 88 de răspunsuri date la această întrebare 20 au notat domenii de formare umană – **psihologie, comunicare, afectivitate, sexualitate, relații, ajutorul psihologic, cunoaștere de sine**. Altele s-au referit la cum ar trebui să fie tema abordată: pertinentă pentru viața consacrată, neabordată până acum, temă cu "rețineră", atractivă, să ajute la creștere, concretă, clară, practică, legată de realitate, să abordeze persoana în toate dimensiunile ei, să ajute la înfruntarea vieții de "astăzi", să fie o noutate, interesantă.

Respondenții au avut posibilitatea de a propune și teme concrete pentru cursurile de formare. Câteva din propunerile concrete:

- Psihologia vieții consacrate
- Persoane consacrate și societatea
- Voturile într-o lume în schimbare
- Coerența între alegerea stării de viață și trăire
- Spiritualitatea sexualității, discernământ și libertate
- Comunicare în comunitate
- Rolul persoanei consacrate într-o societate aflată în criză
- Creștere umană
- Retrezirea dorinței de dăruire în ciuda provocărilor
- Viața consacrată adevărată sau trăită superficial
- Iubește-te în ciuda rănilor din trecut
- Sensul vieții
- Rugăciunea, cunoașterea de sine
- Dezvoltarea maternității spirituale
- Încrederea și acceptarea în comunitate
- Criza vârstei mijlocii trăite cu Biblia
- Profetia și speranța vieții consacrate în România
- Viața consacrată încotro?
- Corecția fraternă, viața comunitară
- Drumul împreună în dezvoltarea vocației
- Relaționarea dintre diferitele vârste
- Gestionarea conflictelor
- Retrezirea entuziasmului
- Criza în viața persoanei consacrate

Prezintă interes să ne uităm la așteptările surorilor privind tema, obiectivele, metodele și profesorii cursurilor și în funcție de "vechimea" pe care o au în viața consacrată.

Deoarece nu toate respondentele au răspuns la fiecare întrebare, am notat pentru fiecare întrebare numărul celor care au oferit un răspuns. În cazul în care mai multe persoane au dat același răspuns, numărul lor este indicat de cifra dintre paranteze. Variantele de răspuns din tabele ar trebui recodificate, grupate, pentru a vedea dacă există diferențe în funcție de perioada intrării în mănăstire.

TABEL. Așteptări privind TEMA abordată în funcție de perioada intrării în mănăstire			
Înainte de 1990 - 10 respondente	Între 1990-95 - 27 respondente	Între 1995-2000 - 25 respondente	După 2000 - 14 respondente
<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea vieții Bisericii din România și implicarea noastră - formare la nivel spiritual, psihologic, religios - formare umană (2) - îndrumare spirituală - să abordeze persoana în toate dimensiunile ei - spiritualitate, viața spirituală și apostolică - viață, misiune, responsabilitate 	<ul style="list-style-type: none"> - reală - actuală (3) - adecvată - Biserica și problemele sale - cât mai practic - cunoaștere de sine - descoperirea sensului vieții consacrate - dinamică - educativă - formare umană și spirituală - legat de viața consacrată orice - potrivit pentru grupul de surori - realitatea din România - să ajute la creștere - să mă ajute să înfrunt viața de "astăzi" - spiritualitate (3) - psihologie, teologie - valorile vieții consacrate (3) - valorile vieții fraterne 	<ul style="list-style-type: none"> - aprofundarea vieții consacrate - clară - concret (3), actual - să atingă realitatea (3) - creștere în viața consacrată, stabilitate - creștere umană și spirituală - de actualitate diverse - formare umana (3), spirituală - interesant, benefic - pertinentă pentru viața consacrată - psihologie și comunicare - relații interpersonale - sexualitate - societatea de azi - succint, concret - teme neabordate până acum, cu "reținere" - trăirea voturilor - Viața consacrată și laicii - voturi 	<ul style="list-style-type: none"> - actuale - ajutor psihologic, - cunoașterea relationala - atractivă - clară - concret (6) - consacrare, comunicare, afectivitate, - media - formare umană (2) și spirituală - întâlnire cu Dumnezeu - noutate - viața consacrată în societate

TABEL. Așteptări privind OBIECTIVELE cursului de formare în funcție de perioada intrării în mănăstire			
Înainte de 1990 - 10 respondente	Între 1990-95 - 21 respondente	Între 1995-2000 - 23 respondente	După 2000 - 14 răspunsuri
<ul style="list-style-type: none"> - a cunoaște Biserica și a sluji cu mai multă eficacitate - aprofundare - clarificare - creștere umană și spirituală - echilibru uman-spiritual - integritatea persoanei și competența ei pentru angajament - maturizare umană și spirituală - nu poți să fi soră dacă nu ești om - retrezirea vocației - să înțeleg mai bine ce trebuie făcut 	<ul style="list-style-type: none"> - a ajuta trăirea în comunitate - a forma la dăruire - acumulare de cunoștințe - ajutor pentru sine și alții - aprofundarea valorilor (2) - aprofundarea vocației - colaborare și împărtășire pentru a mă reîncărca spiritual - concret, practic, util - creștere spirituală - creștere umană - cunoașterea de sine - dezvoltare personală, trairea autentică a vocației - în funcție de necesități - încrederea de sine - pentru a mă întări în personalitatea mea, să nu îmi fie frică de viitor - real - să ajute persoana - să pot răspunde întrebărilor omului de azi - tehnici de rugăciune - trăirea voturilor la exigențele timpului de azi 	<ul style="list-style-type: none"> - aprofundarea temei - clarificare - colaborare și împărtășire pentru a mă reîncărca spiritual - creștere umană și spirituală - creșterea persoanei - cunoaștere, îmbogățire deschidere - dialog, deschidere, cunoaștere - formare umană și spirituală - îmbunătățirea calității vieții personale - maturizare umană și spirituală - maturizare umană (2) și spirituală, morală - reînnoire (2) spirituală - provocare, aprofundare - redescoperire - să ne formăm pentru a lucra împreună - să se înțeleagă esențialul - socializare - umanitatea persoanei consacrate 	<ul style="list-style-type: none"> - aprofundare - creștere spirituală, morală, umană - creștere umană și spirituală (2) - creștere, maturizare discernământ - experiență, maturizare - integrare în viața personală, comunitară și pastorală - noutate - reflecție personală - lucru echipa - să ajute la creștere - simplu - trăirea din plin a voturilor

TABEL. Așteptări privind METODELE cursului de formare în funcție de perioada intrării în mănăstire			
Înainte de 1990 - 9 respondente	Între 1990-95 - 24 respondente	Între 1995-2000 - 23 respondente	După 2000 - 16 răspunsuri
- concret - diverse - explicat cu imagini și exemple - interactiv - practică și teorie	- conferințe - dialog și prezentare - discuții în grup (4) - interactiv (7) - dinamic - laboratoare de lucru - multe exemple - noi, persoanele să se manifeste liber - obișnuite - practic (2) - să nu fie prezentari din grupul mic în plen - simplu, concret - timp personal - colocvii - variate	- care să permită deschiderea și introspecția - colocvii - conferințe (2), grupuri - dinamic (4) - discuție cu relatorul - diverse (2) - încredere și înțelegere - informații - interactiv (5) - practic (3) - să nu fie prea încărcat	- captivant - dinamic (4) - diverse (2) - interactiv (5) - meditație personală (2) - posibilitate de colocvii (2) - teologic, practice (2)

TABEL. Așteptări privind PROFESORII cursului de formare în funcție de perioada intrării în mănăstire			
Înainte de 1990 - 7 respondente	Între 1990-95 - 25 respondente	Între 1995-2000 - 19 respondente	După 2000 - 14 răspunsuri
- competent - convins - cu experiență umană și profesională - persoane consacrate, preoți, laici - preoți la care te poți spovedi - psihoterapeut - specialist	- autenticitate - care trăiesc ceea ce spun - competent (2) - creativ, matur, glumeț - cu experiență (2) - cunoscut - dinamic - echilibrat - flexibil - persoane consacrate (7) - pregătit (3) - preot (2) - specialist - surori	- autentic - bun pedagog - comisia CRSM - competent - cu experiență (6) - cu experiență spirituală de viață consacrată - realist - diverși - pregătit (3) - psiholog - preot - simpli cu personalitate - surori	- competent - deschis, bază spirituală - disponibilitate - deschidere - cu experiență de viață - persoană consacrată cu experiență spirituală - persoane consacrate (3) - pregătit (3) - limbaj accesibil - simpli și liberi - preoți, persoane consacrate (2) - specialist în domeniu

Eficiența formării percepută de participantă a fost evaluată din 3 aspecte: **din perspectiva psihologică, teologic-spirituală și a misiunii apostolice**. Pentru ca răspunsurile să poată fi cuantificate ele au fost mai întâi categorisite în două tipuri de răspunsuri:

1. **răspuns "static"**: în această categorie au fost incluse răspunsurile care făceau referire la *cunoaștere, aprofundare*. De ex.: "cunoașterea de sine", "îmbogățire", "autocunoaștere", "înțelegere", "să mă cunosc mai bine", "să recunosc trăsăturile umane".
2. **răspuns "dinamic"**: în această categorie au fost incluse răspunsurile care făceau referire la aspecte dinamice ca *dezvoltare, creștere*. De ex.: "vindecare interioară", "acceptarea propriilor limite", "o dăruire mai conștientă", "depășirea dificultăților", "să mă pun în discuție pe mine".

M-au ajutat la nivel psihologic-uman		Perioada intrării în congregație			Total
		Înainte de 1990	Între 1990-95	Dupa 1995	
Răspuns static	Număr	8	27	31	66
	<i>Procente</i>	<i>66.7%</i>	<i>81.8%</i>	<i>72.1%</i>	<i>75%</i>
Răspuns dinamic	Număr	4	6	12	22
	<i>Procente</i>	<i>33.3%</i>	<i>18.2%</i>	<i>27.9%</i>	<i>25%</i>
Total	Număr total respondenți	12	33	43	88
	<i>Total (100%)</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Indiferent de perioada intrării în congregație, răspunsurile privind aspectul psihologic au fost în marea lor majoritate “stactice”. Coeficientul de corelație PHI nu este semnificativ statistic.

M-au ajutat la nivel teologic-spiritual		Perioada intrării în congregație			Total
		Înainte de 1990	Între 1990-95	Dupa 1995	
Răspuns static	Număr	9	22	29	60
	<i>Procente</i>	<i>75%</i>	<i>66.7%</i>	<i>70.7%</i>	<i>69.8%</i>
Răspuns dinamic	Număr	3	11	12	26
	<i>Procente</i>	<i>25%</i>	<i>33.3%</i>	<i>29.3%</i>	<i>30.2%</i>
Total	Număr total respondenți	12	33	41	86
	<i>Total (100%)</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Indiferent de perioada intrării în congregație, răspunsurile privind aspectul teologic-spiritual au fost în marea lor majoritate stactice. Coeficientul de corelație PHI nu este semnificativ statistic. Este de remarcat, totuși, că procentul răspunsurilor dinamice a fost puțin mai ridicat decât la întrebarea precedentă, privind ajutorul la nivel psihologic-uman – dar acest lucru poate fi pus pe seama felului în care au răspuns cele care au intrat în congregație în perioada 1990-95. Dacă la întrebarea precedentă 27 dintre surori au dat răspunsuri stactice, la întrebarea privind ajutorul la nivel teologic-spiritual doar 22 dintre surori au dat răspunsuri stactice. În schimb, cele care au intrat în congregație după 1995, au dat aproximativ în aceeași proporție răspunsuri stactice.

M-au ajutat la nivelul misiunii apostolice		Perioada intrării în congregație			Total
		Înainte de 1990	Între 1990-95	După 1995	
Răspuns static	Număr	8	17	18	43
	<i>Procente</i>	<i>61.5%</i>	<i>51.5%</i>	<i>43.9%</i>	<i>49.4%</i>
Răspuns dinamic	Număr	5	16	23	44
	<i>Procente</i>	<i>38.5%</i>	<i>48.5%</i>	<i>56.1%</i>	<i>50.6%</i>
Total	Număr total respondenți	13	33	41	87
	<i>Total (100%)</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Din punctul de vedere al misiunii apostolice ponderea răspunsurilor stactice a fost aproximativ egală cu cea a răspunsurilor dinamice, în cazul fiecărei categorii. Diferențele nu sunt semnificative statistic (coef. PHI nu indică o asociere semnificativă statistic).

III. FORMAREA PERMANENTĂ ÎN DIFERITELE CONGREGAȚII. Chestionarul a avut câteva întrebări legate de formarea din comunitățile proprii. Din cele 104 de chestionare 82 au conținut un răspuns și la această întrebare. În cele mai multe congregații se fac cursuri de formare permanentă cu teme de spiritualitate și de formare umană, deși este de văzut dacă unele întâlniri și exercițiile spirituale pot fi considerate ca formare permanentă.

Surorile apreciază multe lucruri în formarea primită în propria congregația. Câteva din aprecieri:

- competența, actualizarea temelor, accentuarea globalității persoanei
- aprofundarea spiritualității, insistența asupra identității persoanei consacrate, aprofundarea propriei identități
- viața comunitară, fraternitatea, cunoașterea reciprocă
- creșterea în identitatea proprie,
- dialogul, profunzimea, deschiderea, încercarea de a comunica
- spiritul familial, cooperarea
- continuitatea, axarea pe valori umane, spirituale, morale
- climatul
- căutarea rezolvării problemelor
- deschiderea la necesitățile lumii de azi
- grija superioarei pentru formare, deschiderea superioarelor

Surorile au fost invitate în chestionar să numească și neajunsurile, lipsurile din formarea primită în congregație. Câteva din aceste lipsuri:

- prea puțină formare, puține ocazii de formare, nu sunt variate
- lipsa persoanelor pregătite în congregație, formatori din afară, formarea este dată de preoți
- timp limitat, număr mic de surori, puține participante
- dezinteres din partea unor surori, superficialitate
- lipsa de a se confrunta cu alte surori, de a împărtăși cu surori din alte congregații
- lipsă de comunicare și dialog, lipsă de cordialitate, lipsă de relaționare
- lipsa cunoașterii documentelor Bisericii
- lipsă de încredere, împărtășirea trăirilor la un nivel superficial
- lipsa de entuziasm, responsabilitate
- e mai mult teologică

Ultimele două întrebări cu privire la formarea primită în congregație s-au referit la importanța formării și la efectul perceput al formării în viața lor. Răspunsurile la aceste două întrebări de asemenea au fost clasificate în două tipuri de răspunsuri: statice și dinamice:

1. **răspuns "static"**: în această categorie au fost incluse răspunsurile care făceau referire la *cunoaștere, aprofundare*. De ex.: "este important de a cunoaște", "am devenit mai conștientă", "pentru a cunoaște fondatorii, carisma,..."
2. **răspuns "dinamic"**: în această categorie au fost incluse răspunsurile care făceau referire la aspecte dinamice ca *dezvoltare, creștere*. De ex.: "m-au dezvoltat enorm", "m-au transformat", "comunicare mai bună".

1. De ce anume este importantă pentru mine formarea în propria congregație:			
		Frecvență	Procente
Răspunsuri valide	statice	56	53.8
	dinamice	23	22.1
	Total	79	76.0
Răspunsuri lipsă		25	24.0
Total		104	100.0

2. Ce efect are formarea primită:			
		Frecvență	Procente
Răspunsuri valide	statice	38	36.5
	dinamice	33	31.7
	Total	71	68.3
Răspunsuri lipsă		33	31.7
Total		104	100.0

Se vede aceeași tendință de a da **mai multe răspunsuri statice decât dinamice**, deși în cazul efectului formării perceput în propria viață respondenții au dat aproape în măsură egală răspunsuri statice și dinamice.

Am analizat și diferențele privind felul răspunsurilor date la aceste întrebări în funcție de vârsta și "vechimea" respondentelor. Nu s-au găsit diferențe semnificative din punct statistic.

		Perioada intrării în mănăstire				Total
		Înainte de 1990	Între 1990-95	Între 1996-2000	După 2000	
De ce anume este importantă pentru mine formarea în propria congregație	Răspuns static	7	20	18	12	57
	Răspuns dinamic	3	7	7	6	23
Total		10	27	25	18	80
Nu există o corelație semnificativă statistic: PHI=0.062, Sig.=0.959						

		Perioada intrării în mănăstire				Total
		Înainte de 1990	Între 1990-95	Între 1996-2000	După 2000	
Ce efect are formarea primită	Răspuns static	3	19	10	6	38
	Răspuns dinamic	6	7	12	9	34
Total		9	26	22	15	72
Nu exista o corelație semnificativă statistic: PHI=0.314, Sig.=0.068						

		Categorია de vârstă			Total	
		Sub 30 de ani	Între 30 și 50 de ani	Peste 50 de ani		
De ce anume este importantă pentru mine formarea în propria congregație	Răspuns static	15	40	1	56	
	Răspuns dinamic	6	17	0	23	
Total		21	57	1	79	
Nu exista o corelație semnificativă statistic: PHI=0.074, Sig.=0.807						

		Categorია de vârstă			Total	
		Sub 30 de ani	Între 30 și 50 de ani	Peste 50 de ani		
Ce efect are formarea primită	Răspuns static	9	29	0	38	
	Răspuns dinamic	11	21	1	33	
Total			20	50	1	
Nu exista o corelație semnificativă statistic: PHI=0.174, Sig.=0.343						

IV. PERCEPȚIA VIEȚII CONSACRATE IERI, ASTĂZI ȘI MĂINE. Respondentele au fost rugate să descrie prin cuvinte cheie viața consacrată percepută de ele în diferitele sale aspecte: viața de rugăciune și spiritualitate, trăirea voturilor, viața de comunitate, misiune și pastorație, relația cu biserica, relația cu societatea.

Vom analiza răspunsurile date de surori mai mult din punct de vedere calitativ, decât cantitativ.

1. Aspectul vieții spirituale, rugăciune:

Din răspunsurile date de surori reiese că percep în **viața consacrată de astăzi** o anume "delăsare" în privința acestui aspect. Mai multe decât jumătatea respondentelor (57 %) văd viața de rugăciune și spiritualitatea vieții consacrate de astăzi într-o *tonalitate mai negativă*: "decăzută", cu mult dezgust, monotonă, superficială, compromițătoare, fără interes, perturbată de mulți factori sociali, fără a integra persoana întreagă, pusă în criză și în pericol din cauza activismului.

Sunt totuși percepute și *aspecte pozitive*: este constructivă, se accentuează importanța ei, este în creștere și în continuare profundă, este echilibrată și mai relaxată.

Viața consacrată din trecut (acum 19 ani, "la începuturi") din perspectiva acestui aspect este percepută *mai pozitiv*. Aproximativ jumătate (52 %) din respondente cred că spiritualitatea vieții consacrate la "începuturi" a fost una mai "zeloasă", mai cu "feroare", *mai entuziasmată*, cu un spirit de rugăciune mai intensă, cu o sete de rugăciune și de spiritual mai profundă, deși mai tradiționalistă, dar cu un sens și spirit mai adânc.

Cealaltă jumătate a respondentelor vede viața consacrată de la începuturi din aspectul spiritualității și al rugăciunii mai tradiționalistă, mai strictă, mai formală, "mai bătută în cui", ca o "viață arhaică" cu accentul pus pe rugăciunea comunitară.

Spiritualitatea **vieții consacrate din viitor (peste 10 ani)** este văzută de aproximativ jumătate din respondente (45 %) ca una *autentică, îmbunătățită*, mai purificată, *mai cultă și mai informată*, mai profundă, mai entuziasmată, și utilizând chiar și tehnologia modernă. Spiritualitatea de viitor va fi o spiritualitate "de viață".

Cealaltă jumătate a respondentelor vede în viitor *pericolul secularizării*, lipsa rugăciunii comunitare, pericolul "profesionalismului" și a "sterilității".

2. Aspectul angajamentelor, trăirea voturilor:

În privința voturilor **situația vieții consacrate de astăzi** este percepută mult mai negativ decât aspectul vieții de rugăciune și a spiritualității.

Din răspunsurile date de surori reiese că 75 % din respondente percep în viața consacrată de astăzi o anume "*criză*" și "*instabilitate*" și "*multă fragilitate*" în privința acestui aspect. Cele mai multe văd în privința angajamentului și a voturilor o "incoerență", o "lânzezeală," lipsă de conștientizare, secularizare, scăderea intensității, fugă de responsabilități și exagerarea votului castității.

Restul surorilor încearcă să identifice aspectele pozitive: voturile sunt respectate în general, sunt "trăite", se fac "*pași mărunți*", există o deschidere spre cunoașterea lor mai profundă.

Viața consacrată din trecut (acum 19 ani, "la începuturi") din perspectiva acestui aspect este percepută mai pozitiv. Aproximativ 60 % din respondente cred că în trecut voturile au fost trăite cu "*mai multă seriozitate*", în mod mai conștient, mai simplu, mai responsabil, mai radical, mai profund, cu fidelitate mai mare, mai plin de viață, mai zelos, cu mai mult curaj, mai multă dăruire.

Cealaltă parte a respondentelor (40 %) vede în trecut trăirea voturilor mai mult din obligativitate, din constrângere, trăite mai puțin la nivel personal, mai mult la nivelul formal, cu accentuarea mortificării, cu o teamă mai mare de realitate și cu cunoștințe mai puține, "*închisă în șabloane*", și cu "*spirit de turmă*".

În viitor (peste 10 ani) pentru 50 % dintre surori voturile și angajamentele vor fi trăite cu o fidelitate adevărată, cu mai multă deschidere, dialog, în mod mai autentic, "*cu o deschidere la o viață reală*", mai radical, mai profund, mai profetic, cu entuziasm, integrate cu autocunoaștere.

Celelalte surori (50%) văd viitorul mai puțin încurajator: trăirea voturilor și a angajamentelor va fi mai superficială, mai fragilă, cu mai puțin entuziasm, *cu multe dificultăți*, influențată mult de secularism.

3. Aspectul vieții comunitare:

Din perspectiva vieții comunitare 70 % din respondente văd **viața consacrată de astăzi** marcată mult de *individualism*, care duce la "*criză*" și la multe probleme în comunități: lipsă de încredere, dificultăți de relaționare și de comunicare din cauza prea multor responsabilități, tensiuni, egoism, independență, slabă colaborare, delăsare, libertate greșit înțeleasă, frică de exprimare, aport personal scăzut, comoditate, concurență, invidie, indiferență, comunități izolate, accentuarea compatibilității surorilor.

Celelalte respondente (30 %) văd aspectele pozitive: *spirit familial*, deschidere reciprocă și colaborare, comuniune, mărturie profetică, "*cruce dar și bucurie*", "greu de trăit dacă nu este trăită în credință", un *proces de creștere continuă*.

Viața consacrată din trecut (acum 19 ani, "la începuturi") din perspectiva acestui aspect este percepută mai pozitiv. 59 % din respondente văd viața comunitară de la începuturi *mai plină de idealuri*, *mai fraternă*, *mai înflăcărată*, mai frumoasă, mai senină, mai încheșată, mai unită, cu bucuria de a fi împreună și de a împărtăși, cu mai mult elan și armonie.

Alte respondente (41 %) văd lucrurile negative din trecut: legalismul, *lipsa de încredere*, distanța dintre surori, superficialitatea, lipsa de experiență, stadiul de organizare și greutățile reînceperii, dependența de superioare, rigurozitatea, frica de nu greși și frica de superioară.

În viitor (peste 10 ani) 55 % dintre surori cred că *viața comunitară va fi trăită la un nivel mai matur*, *mai responsabil*, va fi un climat cald, spirit familial, va fi mai multă colaborare, comuniune, dialog, se vor dezvolta relațiile comunitare, se va îmbunătăți comuniunea și viața comunitară va fi mai autentică, profetică și va fi o mărturie pentru lume.

Celelalte surori (45 %) cred că aspectele negative vor persista în viitor: individualismul, egoismul, lipsa de interes și de implicare, comoditatea, *pierderea echilibrului* apostolat-rugăciune și chiar va fi "dezastru" în care "fiecare se descurcă cum poate" pentru că depinde de maturitatea fiecăreia.

4. Aspectul pastoral:

În **viața consacrată de astăzi** surorile percep pe lângă multiplele activități pastorale oferite cu entuziasm și dăruire o *oboseală* din cauza prea multor responsabilități și a problemelor de relaționare cu biserica locală. "Prea mult apostolat, peste puteri."

În **trecut** viața din acest aspect era mai simplă, și era mult mai axată pe "recrutare de vocații". În **viitor** se dorește o colaborare mai mare cu laicii și o colaborare mai mare între congregații.

5. Contextul eclesial:

În **relația de astăzi cu Biserica** în domeniul pastoral surorile percep o anumită "distanță", "lipsă de comunicare", o "relație conflictuală", încă se lucrează la acceptarea vieții consacrate care dorește să fie o bogăție pentru Biserică, nu o simplă sursă de ajutoare materiale.

Nici în trecut implicarea în domeniul pastoral nu a fost mai ușoară, dar se pare că percepția surorilor indică o mai mare colaborare datorită entuziasmului de la începuturi.

În viitor surorile speră la un dialog, o colaborare și deschidere mai mare, la o implicare mai mare a surorilor și la o colaborare mai mare cu laicii datorită faptului că numărul vocațiilor la preoție va scade, iar scăderea numărului credincioșilor va duce la o creștere a calității activităților pastorale.

6. Relația cu societatea:

Relația cu societatea astăzi este percepută de surorile respondente în general în mod pozitiv: viața consacrată este implicată în toate sferile sociale, și este un punct de referință pentru persoane, societatea apreciază prezența surorilor în diferitele domenii de activități, deși "uneori societatea ne-o ia înainte".

În trecut implicarea surorilor în societate a fost mai rigidă și problematică pentru unele, altele văd că a fost o mai mare deschidere spre societate.

În viitor surorile speră într-o relație mai deschisă și de dialog cu societatea, speră de asemenea că societatea va cunoaște mai mult rolul vieții consacrate pentru că va fi observată mai atent de către societate. În relație cu societatea unele surori și-au exprimat și temerea că această relație va putea cauza și o confuzie a identității.

Concluzii:

Studiul prezentat și-a propus să evalueze cursurile de formare permanentă. Pe baza sondajului efectuat în cadrul persoanelor consacrate din România a reieșit că cel mai important factor de motivare pentru participarea la cursuri este reîncărcarea spirituală și aprofundarea vocației personale și acest lucru este facilitat de un mediu inter-congregațional unde participantele au posibilitatea de a împărtăși cu surori din alte comunități. Surorile care au intrat în mănăstire în perioada 1990-1995 se diferențiază de celelalte din mai multe aspecte: pentru ele aprofundarea personală și posibilitatea de fi în comunitate este un motiv mai important.

Ceea ce motivează neparticiparea la cursurile de formare permanentă este situația în care congregația organizează cursuri de formare sau lipsa timpului.

Cel mai motivant și apreciat lucru la un curs de formare este tema abordată și posibilitatea de a aprofunda această temă la nivel personal. Este de subliniat că nici atmosfera, nici personalitatea profesorului nu este atât de importantă la un curs de formare.

Temele de interes pentru viitoarele cursuri de formare sunt teme de spiritualitate, de teologia vieții consacrate, dar cel mai de interes sunt temele legate de "persoana consacrată și societatea", domeniu care cuprinde și teme de formare umană, cum ar fi: psihologia și ajutorul psihologic, comunicarea, relațiile interpersonale, afectivitatea și sexualitatea.

În privința temelor alese grupa surorilor care au intrat în perioada 1990-1995 se diferențiază de celelalte prin accentuarea mai mare a temelor de eclesiologie. Iar surorile cu vârsta între 30-50 de ani pun accent mai mare pe formarea profesională.

Eficiența cursurilor de formare permanentă atât inter-congregaționale cât și de congregație au fost apreciate pe baza clasificării răspunsurilor în două categorii: răspunsuri statice și dinamice. Deși această clasificare comportă și riscul subiectivismului, totuși ne arată o tendință generală. Majoritatea răspunsurilor sunt statice, adică se referă mai mult la cunoaștere decât la o implementare dinamică în propria viață. Este greu de măsurat eficiența cursurilor și efectul propriu-zis al formării. Dar acest rezultat ne provoacă la o mai mare atenție în formularea obiectivelor și pentru metodele folosite.

Studiul și-a propus să provoace respondentele la a "se uita în oglindă" și la "a descrie imaginea proprie". Persoanele consacrate participante la acest studiu și-au descris din diferitele aspecte propria viață, așa cum o simt și percep în contextul timpului care se scurge – ieri, astăzi, mâine.

Imaginea descrisă în acest studiu dorește să fie o provocare la o continuă aprofundare personală: *Care este imaginea mea despre viața consacrată de ieri, astăzi, dar mai ales de mâine?*